

Nummer	01-4601
Verwijzing	
Ingekomen	18 SEP 2001
Class. nr.	1.790.32
Routing	HG JALTBBA

CONVENANT

Realisatie kleinschalige brakwatergebieden langs de Groninger Noordkust

Inleiding

In de noordelijke schil van Groningen bestond behoefte bij de landbouw om in verband met teeltverbreding voortdurend over voldoende zoet water te kunnen beschikken. Het zoetwateraanvoerplan Noord Groningen voorzag in die behoefte.

Een voorwaarde van het Provinciaal Bestuur van Groningen bij het uitvoeren van het zoetwateraanvoerplan Noord Groningen was, dat ter compensatie van het verlies aan brakke vegetatie, 100 hectare zou worden aangekocht en ingericht als brak natuurgebied.

Daartoe stelde het Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij op basis van de toenmalige grondprijzen 3,5 miljoen gulden beschikbaar.

Ter uitvoering van de compensatie werd een *Letter of Intent* getekend op 25 februari 1994 door het toenmalige waterschap Hunsingo, thans waterschap Noorderzijlvest en de Stichting Het Groninger Landschap, ook mede namens Vereniging Natuurmonumenten (zie bijlage 1). Op basis van deze *Letter of Intent* werd de Werkgroep Compenserende Maatregelen geformeerd onder voorzitterschap van het waterschap, die tevens het secretariaat verzorgt, waarin, naast de ondertekenaars, ook de Directie Beheer Landbouwgronden, thans Dienst Landelijk Gebied, is vertegenwoordigd.

Werkwijze

De werkgroep stelde allereerst een Plan van Aanpak op waarin staat aangegeven het zoekgebied waarbinnen de compensatiemogelijkheden moeten worden gezocht (bijlage 2). Vervolgens werd in de periode 1995 – 2000 in goed onderling overleg ongeveer 75 hectare verworven en uitgeruild, waarvoor voor de realisatie van brakwatergebieden kansen aanwezig werden geacht.

De invloedssfeer bij verwerving ligt voor de Vereniging Natuurmonumenten ten oosten van het Noordpolderzijl en voor de Stichting Het Groninger Landschap ten westen daarvan.

In overleg met ondermeer de direct aanliggende eigenaren werden en worden inrichtingsplannen opgesteld en uitgevoerd.

Stand van zaken

Verwerving

Thans is circa 75 hectare verworven voor circa 4 miljoen gulden. 0,5 miljoen gulden is voorgefinancierd door Het Groninger Landschap. Overwogen wordt een evenredig deel te verkopen ter dekking van het tekort als andere pogingen het gat te dekken falen (fig. 1a en 1b). Ten opzichte van de doelstelling van het zoetwaterplan ontbreekt 25 hectare én financiële middelen voor respectievelijk 52 hectare nog in te richten gebieden (circa f 1 miljoen) en 25 hectare te verwerven en in te richten gebied.

Gebiedsinformatie

Ruidhorn

Op 10 september 1998 werd de Ruidhorn, groot 23 hectare, gelegen in de Emmapolder boven Uithuizen, als eerste gerealiseerde brakwatergebied door Natuurmonumenten feestelijk opgeleverd.

Nieuw Lotven

In 1998 door Het Groninger Landschap verworven en groot 14 hectare, is gelegen in de Noordpolder boven Warffum. Op dit moment wordt een inrichtingsplan gemaakt in samenwerking met het waterschap. De aanliggende boeren zijn geïnformeerd. Tezamen met een beheervisie voor de noordkust zal het inrichtingsplan aan de streek nog dit jaar worden gepresenteerd.

Daarna kan de inrichting ter hand worden genomen zodra de financiering rond is.

Klutenplas

In 1998 gerealiseerde uitbreiding door Het Groninger Landschap van een bestaand reservaat in de Noordpolder met 11 hectare aanliggend in de Linthorst Homanpolder.

De planvorming en inrichting vindt gelijktijdig plaats met Nieuw Lotven.

Deikum

In 1999 verworven door Het Groninger Landschap, groot 27 hectare, gelegen in de Negenboerenpolder. Dit jaar wordt er hydrologisch onderzoek verricht, waarna een inrichtingsplan kan worden gemaakt in 2001.

Uitvoering inrichting 2002.

Hoe verder?

De wijze van aanpak, kleinschalig in nauw overleg en rekening houdend met de burens, heeft resultaat gehad. Daarom is er alle reden om op dezelfde wijze verder te gaan en op basis van volledige overeenstemming en vooraf afgesproken spelregels, op zoek te gaan naar financiële middelen daarvoor.

Rijks- en Provinciaal beleid zijn gericht op het verzachten van de overgang tussen het zoute zeewater en het zoete binnenwater.

Voor de akkerbouw liggen binnen het zoekgebied landbouwgronden, overigens van goede kwaliteit, waarvan de sloten door kwel lokaal zodanig brak zijn, dat een optimale zoetwatervoorziening door het waterschap niet goed te realiseren is. Op die plaatsen is natuurontwikkeling van brakke ecosystemen heel goed te realiseren zonder het zoetwaterplan te belasten. Door de ligging direct aan de Waddenzee geeft een kleinschalige ontwikkeling aansluitend aan de grootschalige Waddenzee heel goede resultaten. Een bijkomende factor is dat de kust hierdoor aantrekkelijk wordt voor ecotoerisme.

Buiten het kader van het zoetwateraanvoerplan werden door Natuurmonumenten vorig jaar

landerijen ter grootte van 40 hectare verworven ten noorden van Pieterburen, binnen de aankoop sfeer van Het Groninger Landschap. 10 hectare ligt direct aan de dijk in de Linthorst Homanpolder en komt in aanmerking voor realisatie van een brakwatergebiedje, terwijl het overige deel van de gronden is gekocht als ruilgrond.

Bovenstaande is voor het waterschap Noorderzijlvest, Vereniging Natuurmonumenten en de Stichting Het Groninger Landschap de reden om door te willen gaan met het ontwikkelen van kleinschalige brakwatergebiedjes in nauw overleg met de streek (daarbij is het niet de bedoeling complete polders te verwerven). Het gaat daarbij om zowel het bereiken van de compensatiedoelstelling (100 hectare), alsook een beperkte uitbouw tot 150 hectare totaal. Beleidsmatig en financieel moet dit echter gedekt worden.

Om door te kunnen gaan is participatie van de Noordelijke Land en Tuinbouw Organisatie wenselijk.

Voor de landbouw is een mede door haar zelf aangestuurd proces binnen vooraf overeengekomen kaders te verkiezen boven het achteraf geconfronteerd worden met de feiten.

Gezamenlijk is op basis van vooraf overeengekomen spelregels Gedeputeerde Staten benaderd met een voorstel tot realisatie van kleinschalige brakwatergebiedjes met in acht name van die spelregels.

Voor de realisatie van deze kleinschalige brakwatergebiedjes is het van groot belang dat er beleid wordt ontwikkeld op basis waarvan Rijks- en Europese middelen beschikbaar kunnen komen. Daarbij is medewerking van het Provinciaal Bestuur onontbeerlijk.

Ook een gezamenlijke benadering van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat ligt in de rede. Te denken valt aan middelen uit het nieuwe programma Kompas op het Noorden (waarin Integraal Structuur Plan (ISP), Europees Fonds Regionale Ontwikkeling (EFRO), Europees Structuur Fonds (ESF), Interdepartementale Commissie Economische Structuurversterking (ICES), Regionale Economische Ontwikkeling Noord Nederland (REONN) zijn opgenomen) tezamen met Interreg 3. Ook financiering uit de subsidieregelingen Ontwikkeling Bos en Natuur (OBN) en "programma beheer" van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij komt in beeld. Zelfs het Groninger Bodemdalingfonds komt voor benadering in aanmerking. Door onder meer bodemdaling door gaswinning dreigen de overgangen tussen zout en zoet verder te verharderen als er geen aanvullende maatregelen zoals vispassages en ontwikkeling van brakwatergebieden worden genomen. In dit verband verwijzen we naar Nieuw Groninger Tij, juni 1997, van de Stichting Het Groninger Landschap.

Aanpak

Het waterschap Noorderzijlvest, de Stichting Het Groninger Landschap, de Noordelijke Land en Tuinbouw Organisatie, de Vereniging Natuurmonumenten en de provincie Groningen spreken de intentie uit op basis van de volgende overwegingen en randvoorwaarden de kleinschalige realisatie van brakwaternatuurgebiedjes aan de Groninger noordkust af te ronden.

Overwegende

- dat de natuurbeschermingsorganisaties streven naar het in standhouden, c.q. herstellen van brakwatergebieden op de grens van zout en zoet,
- dat Rijks en Provinciaal beleid steeds meer gericht wordt op het verzachten van de harde grens tussen zout en zoet,
- dat het waterschap, op grond van haar doelstelling, hierin ook een taak heeft,
- dat de landbouw belang heeft bij afgeleiding van brakwater, handhaving van heldere bestuurlijke afspraken en betrokkenheid bij het uitvoeringsproces,

spreken de NLTO, het waterschap Noorderzijlvest, de Vereniging Natuurmonumenten en de Stichting Het Groninger Landschap en de provincie Groningen de intentie uit brakwater-natuurgebiedjes te ontwikkelen aan de Groninger Noordkust binnen de volgende randvoorwaarden:

1. Onderling overleg zal plaats vinden in een commissie realisatie brakwatergebieden onder voorzitterschap en secretariaat van het waterschap. Partijen vaardigen af naar eigen keuze en voeren het overleg over inrichting en verwerving van de brakwater-natuurgebiedjes in volledige overeenstemming.
2. De totale oppervlakte binnendijkse brakwater-natuur in de gemeenten Eemsum, Winsum, Delfzijl en De Marne, gelegen in de kuststrook tussen Eemskanaal en Lauwersmeer is maximaal 150 ha.
3. De natuurgebieden worden intern zo gebufferd dat er geen nadelige invloed op de waterhuishouding of de agrarische bedrijfsvoering in het omliggende agrarische gebied zal optreden. De zoetwatervoorziening zal niet worden belemmerd. De nulsituatie en de ontwikkeling van de grondwaterstand wordt met een meetnet van peilbuizen gevolgd.
4. De gebieden worden direct tegen de zeekerende dijk gesitueerd, in afgeronde eenheden, met, bij voorkeur, harde geografische grenzen (dijken, watergangen, wegen). Het aantal gebieden blijft beperkt tot circa 5.
5. Partijen zullen gebruik maken van het instrument kavelruil om het ruilproces te bevorderen. De kavelruilcoördinator van de Stichting Grondgebruik Noord Nederland kan worden ingezet. De kosten van de kavelruilactiviteiten komen voor rekening van de terreinbeheerders.
6. Afhankelijk van de behoefte zal een grondpot worden geformeerd om het ruilproces te bevorderen. De terreinbeheerders financieren de aankoop van gronden. De Beheersadviescommissie adviseert bij uitgifte van gronden voor tijdelijk gebruik door de landbouw.
Vrijkomende hectares zullen benut worden voor structuurversterking van de agrarische bedrijven.
7. Er zal een Beheersadviescommissie worden ingesteld, bestaande uit 4 vertegenwoordigers van de landbouw ter plaatse.
De Beheersadviescommissie heeft een zwaarwegende adviserende functie naar de terreinbeheerders. De commissie adviseert de beheerder en behandelt eventuele klachten over het beheer. De Beheersadviescommissie komt zo vaak bijeen als de actualiteit vereist. De terreinbeheerders leveren de secretariële ondersteuning.
De vergaderkosten komen voor rekening van de terreinbeheerders.
8. Partijen spannen zich in om negatieve effecten door beheer (verspreiding onkruiden en wild) zoveel mogelijk te voorkomen.
9. In de monitoring van flora en fauna zal ook aandacht worden besteed aan het voorkomen

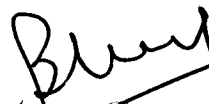
- en de ontwikkeling van schadelijke insecten, waaronder de malariamug.
10. Buiten de grenzen van de nieuwe natuurgebieden zal de primaire agrarische functie gehandhaafd blijven, zonder verzwaring als gevolg van toegenomen natuur- en landschapswaarden in de omgeving tengevolge van de inrichting van deze brakwatergebieden. Dit geldt zowel voor de gemeentelijke bestemmingsplannen, het streekplan c.q. omgevingsplan als het waterbeheersplan.
 11. Voor de verwerving en inrichting van brakwaternatuurgebieden wordt 50 ha natuurontwikkeling uit de natuurontwikkeling uit de provinciale reservepot voor de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur ingezet. De inzet van deze hectares zal de gebruikelijke begrenzingenprocedure doorlopen. Voor verwerving en inrichting van de resterende hectares zal een beroep worden gedaan op andere financieringsbronnen.
 12. Dit convenant geldt voor onbepaalde tijd. Het beheer zal in 2005 worden geëvalueerd. De afspraken over de aanleg en omvang van de brakwaternatuurgebieden gelden tot 2010.
 13. De natuurgebiedjes worden in open overleg met de streek ontwikkeld.
 14. Desgewenst zullen de partijen zich gezamenlijk richten tot het Rijk en Europese Unie voor het verwerven van financiële en beleidsmatige steun. Daartoe zullen de natuurterreinbeheerders komen met concrete subsidieaanvragen.

Aldus ondertekend in de Emmapolder (gemeente Eemsmond),
ten huize van S. Knol, op 17 september 2001,

namens de Noordelijke Land en Tuinbouw Organisatie,

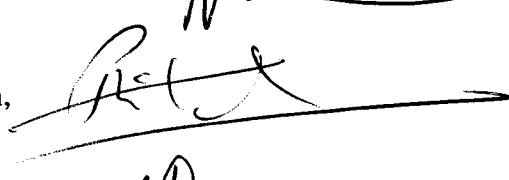
namens de Vereniging Natuurmonumenten,

namens de Stichting Het Groninger Landschap,

namens de provincie Groningen,

namens het waterschap Noorderzijlvest,

